

BASTION AL GÂNDIRII HORTIVITICOLE

Valerian BALAN, decan al Facultății de Horticultură, doctor habilitat, profesor universitar

Universitatea Agrară de Stat din Moldova în acest an marchează 80 de ani de la fondare (1933). Este un drum glorios al acestei instituții didactice agronomice, care a contribuit și contribuie atât la formarea intelectualității din Republica Moldova, cât și la soluționarea problemelor din agricultură. Înființarea Facultății a reprezentat consecința firească a preocupărilor hortivitice de secole ale românilor din această parte de țară. Aceste particularități

au impus ca Horticultura, Viticultura și Vinificația să iasă de sub tutela Fitotehniei, creându-se condiții de parcurs propriu, impus atât de cerințele naturii, cât și de necesitățile republicii.

Grație organizării Institutului Agricol din Chișinău (1940), a cunoștințelor și străduințelor specialiștilor dotați în domeniu au fost create condiții de înființare a Facultății de Viticultură (1940), care urma să pregătească specialiști pentru toate sectoarele horticulturii. În anul 1941 Facultatea și-a suspendat activitatea. În anul 1944, când Institutul Agricol și-a reluat activitatea, funcționau două facultăți: Pomicultură și Legumicultură; Viticultură și Vinificație și două specialități: Pomicultură și Legumicultură; Viticultură și Vinificație. Facultățile, dezvoltând tradițiile învățământului mediu horticol, viticol și vinicol, înființat la Chișinău în 1832, și al învățământului superior agrar, înființat în secolul trecut (1933), au depus toate eforturile pentru adaptarea continuă a sistemului de învățământ la cerințele impuse de evoluția horticulturii, viticulturii, vinificației și imperatiile social-economice în Republica Moldova.

În anul 1948 aceste două facultăți au fost reunite într-o singură facultate, Facultatea de Pomicultură, Legumicultură și Viticultură, acordându-se o nouă specialitate, și anume: specialitatea de Pomicultură, Legumicultură și Viticultură. Tot în anul 1948, în cadrul Facultății s-a înființat secția de Protecția plantelor cu specialitatea Protecția plantelor, care a funcționat până în anul 1955.

Modificările structurale s-au succedat și în deceniile următoare. Astfel, în anul 1960 se redeschide specialitatea Protecția plantelor, în anul 1995 a fost schimbată denumirea specialității Pomicultură, Legumicultură și Viticultură în specialitatea Horticultură, tot în anul 1995 are loc și înființarea specialității Silvicultură și Grădini Publice și, în sfârșit, în anul 2005 se redeschide specialitatea Viticultură și Vinificație, care de asemenea a stat la baza fondării Facultății de Horticultură în anul 1940.

Pe parcursul anilor facultatea a activat sub denumirea de Facultatea de Pomicultură și Legumicultură; Viticultură și Vinificație; Pomicultură, Legumicultură și Viticultură, iar din 1991 poartă actuala denumire, **Facultatea de Horticultură** (MD 2049, Chișinău, str. Mircești, 42). Facultatea ocupa clădirile amplasate pe str. București, 119 (fig.1), unde se află astăzi Mitropolia Moldovei, și pe str. Alexandru Lăpușneanu, 28 (fig.2), unde actualmente se află Curtea Constituțională.

Înființarea Facultății a fost determinată de necesitatea dezvoltării și diversificării agriculturii pentru asigurarea acestora cu specialiști de înaltă calificare în domeniul pomiculturii, legumiculturii, viticulturii, silviculturii și protecției plantelor.

Facultatea a devenit Alma Mater a peste 9 500 de absolvenți, care își exercită cu demnitate profesia în cele mai diverse domenii: horticultură, viticultură și vinificație, protecția plantelor, silvicultură și grădini publice, știință și învățământ. O bună parte din aceștia s-au afirmat ca personalități remarcabile în aceste domenii. **Au obținut titlul de doctor în științe 176 de specialiști și 22 – de doctor habilitat.** Peste 450 de absolvenți ai Facultății au fost sau sunt actualmente conducători de gospodării agricole, ori dețin alte funcții de conducere la nivel raional sau republican.

Pe parcursul anilor Facultatea s-a afirmat nu doar prin pregătirea de cadre specializate, dar și printr-un nucleu științific de mare importanță de notorietate națională și internațională. Ca o recunoaștere a rezultatelor obținute pe tărâm științific, 12 prof. univ., absolvenți ai Facultății, au fost aleși **Membri de Onoare ai Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gh. Ionescu Sisești”, România** (I. Turcan, P. Patron, I. Donică, V. Balan, Gh. Cimpoieș), **membri ai Academiei de Științe Agricole din URSS** (A. Negru-Vodă, A. Subbotovici, A. Jucenko (junior), **membri titulari** (I. Popușoi, Gh. Cimpoieș) și **corespondenți** (N. Guzun, V. Babuc, P. Patron) ai **Academiei de Științe a Moldovei**, iar prof. univ. Gh. Cimpoieș și V. Babuc dețin titlul onorific de **Doctor Honoris Causa**.

Str. București, 119

Str. A. Lăpușeanu, 28

Facultatea a constituit o verigă principală în politica statului Republica Moldova de reînnoire a horticulturii tradiționale și de modernizare a ei conform celor mai noi principii. Majoritatea absolvenților își onorează obligațiile de agronom și inginer în toate subdiviziunile sistemului agroindustrial din republică, mulți activează cu succes în diferite țări ale lumii. Pregătirea profesională la nivelul cerințelor actuale a permis multor absolvenți ai Facultății să devină renumiți organizatori și manageri ai Complexului Agroindustrial. **Conducerea de vârf a Republicii Moldova:** P. Pascari, I. Calin, Gr. Eremei. **Vicepreședinte în Parlamentul Republicii Moldova:** A. Diaconu. **Viceprim-miniștri:** Gr. Eremei, E. Kalenic. **Ambasadori:** Gr. Eremei, I. Robu. **Miniștri:** A. Negru-Vodă, P. Pascari, I. Calin, Gr. Eremei, E. Kalenic, V. Proțenco, N. Luchianov, Gh. Ciorbă, A. Țurcanu, N. Zaicenco, V. Reabcici, F. Zubatîi, G. Cușmăunsă, V. Vrabie. **Viceministri:** I. Palii, M. Rapcea, Gh. Gaberi. **Rector UASM:** Gh. Cimpoieș. **Prorectori:** A. Subbotovici, V. Babuc, V. Marcenco, Gh. Gaberi, V. Roșca, V. Bunu. **Decani:** V. Popov, D. Petraș, Ia. Hanin, Ana Rebeja, V. Marcenco, V. Surugiu, S. Certan, V. Tanasiev, V. Bunu, V. Balan. **Directori de instituții științifice:** A. Popov, P. Patron, A. Vîlcu, Gh. Marin, C. Dadu, M. Rapcea, I. Popușoi, R. Haceutean, V. Surugiu, A. Jucenko (junior). **Directori de agenții:** V. Proțenco, A. Popușoi, V. Mironescu, Gh. Gaberi. **Directori de Colegii agricole:** I. Puris, I. Fulga, Gh. Moraru. **Redactor-șef la revista „Pomicultura, Viticultura și Vinificația”:** I. Fulga.

În Parlamentul Republicii Moldova au activat sau activează 61 de deputați, absolvenți ai Facultății. Absolventa anilor 60 Lidia Istrati, decorată cu Ordinul Republicii, a devenit scriitoare.

Pentru rezultate remarcabile în domeniul științei, tehnicii și producerii **41 de absolvenți ai Facultății de Horticultură au fost decorați cu cea mai înaltă distincție de Stat – Ordinul Republicii** – Vasile Basoc, Constantin Bogdan, Petru Brașoveanu, Grigore Bratunov, Ivan Calin, Afanasie Chiochiu, Gheorghe

Ciorbă, Ion Cojocar, Grigore Cușmăunsă, Andrei Diaconu, Vasile Domenti, Valerian Gherman, Vasile Grădinar, Petru Grinciu, Lidia Istrati, Ivan Luca, Nicolai Malachi, Nicolai Moraru, Valeriu Obreja, Ion Pădureț, Ion Palii, Vladimir Pascalov, Petru Patron, Victor Pavlic, Anatol Popușoi, Ion Popușoi, Dumitru Postovan, Mihail Rusu, Ivan Scutari, Gheorghe Scutaru, Mihail Scutaru, Fiodor Secrieru, Alexandru Snegur, Anton Terenti, Gheorghe Treșteanu, Iurie Tulei, Anatol Țurcan. Această apreciere înaltă a absolvenților noștri ne dă convingerea că viticultura, pomicultura, silvicultura și legumicultura, ca ramuri principale ale producției agricole, nu vor dispărea și că oricând se vor găsi oameni competenți și devotați acestor domenii, care să acționeze astfel încât să renască aspirațiile și realizările concrete preconizate de marii noștri savanți.

O recompensă îndreptățită pentru intensa activitate pe tărâm științific o constituie acordarea **Premiului Național în domeniul științei și tehnicii** dlui Gh. Cimpoieș, dr. hab., prof. univ., pentru manualul „Pomicultura specială” (2005), și dlui V. Babuc, dr. hab., prof. univ., pentru manualul „Pomicultură” (2012); a **Premiului pentru tineret în domeniul științei și tehnicii** dlor A. Ungureanu (1977); V. Balan (1978); Gh. Cimpoieș (1978); Ia. Hitron (1985); V. Țuțuc (1985); V. Dogotari (1985); Gh. Nicolaescu (2002); a **Premiului comsomolului leninist din URSS în domeniul științei și tehnicii** dlor Gh. Cimpoieș (1982); A. Ungureanu (1982); Gh. Gaberi (1982).

Facultatea de Horticultură este un bastion al gândirii hortiviticole și al culturii generale. Multe s-au schimbat. Au apărut metode de predare noi, cum ar fi: filmele didactice, Internetul, CD-urile, DVD-urile etc. Însă au rămas neschimbate legile fundamentale ale transmiterii cunoștințelor: dragostea de artă și de știință hortivitică, stima reciprocă a profesorilor și studenților, cultura generală, atitudinea responsabilă față de concepția și strategia dezvoltării pomiculturii, legumiculturii, viticulturii, vinificației, floriculturii, silviculturii și arhitecturii peisajere. Toate acestea au fost însușite de absolvenții Facultății, care în prezent activează în multe structuri economice din țară și de peste hotare și duc peste tot cu mândrie faima horticulturii.

Dacă la înființare (1940) Facultatea dispunea de două specialități – **Pomicultură și Legumicultură, Viticultură și Vinificație**, astăzi în structura sa funcționează patru programe de studii de licență la ciclul I: **Horticultură (1948); Protecția Plantelor (1960); Silvicultură și Grădini Publice (1995); Viticultură și Vinificație (2005)** și șapte programe de studiu de masterat la ciclul II: **Științe hortivitice și agrosilvice; Managementul ecosistemelor forestiere; Științe hortivitice; Evaluarea ecosistemelor vitivitice pentru producția vitivinică cu denumire de origine; Protecția integrată a agroecosistemelor; Siguranța alimentelor de origine vegetală; Protecția integrată a plantelor**. În prezent, în cadrul Facultății activează 5 catedre: Pomicultură, Legumicultură, Viticultură și Vinificație, Silvicultură și Grădini Publice, Protecția Plantelor și 2 laboratoare științifice intercedrale: Laboratorul Științific Aplicativ pentru Legume, Flori și Ciuperci; Laboratorul de Păstrare și Prelucrare a Produselor Agricole.

Actualmente, în cadrul Facultății își fac studiile la ciclul I – Licență, ciclul II și treapta doctoratului cca 1 000 de studenți, masteranzi și doctoranzi la învățământ de zi și cu frecvență redusă. Misiunea de bază a Facultății de Horticultură este de a pregăti specialiști de înaltă calificare, prin promovarea actului educativ la nivel de licență, masterat și doctorat în domeniul hortivitic, vitivinic, silvic și protecția plantelor capabili să gestioneze cât mai complex problemele din pomicultură, legumicultură, viticultură, enologie, silvicultură, floricultură, arhitectură peisajeră etc.